

ninger, der ere for Tjenestefolk, spare noget sammen; men jeg tror sandelig, at man bedre opnaar dette, naar de faa deres Lønninger udbetalt hver Maaned. For Resten er det en selvfølgelig Ordning, noget, man ikke skulde kunne forhandle om: de have leveret en Maanedes Arbejde, og naar Maaneden er til Ende, faa de deres Løn derfor. Der var en Tid, da de Arbejdere, der vare beskæftigede i Haandværk og Industri, vare stillede omtrent som Tjenestefolkene nu. Medførte det mere Økonomi eller større Ædruelighed? Ingen vil dog paastaa, at det patriarkalske Forhold, som man kalder det, og som i gamle Dage bestod mellem Arbejdere og Arbejdsgivere i Byerne, mellem Haandværks- og industri-drivende og Arbejderne, medførte større Sparsommelighed hos Arbejderne end Tilstanden nu, tværtimod! Og der er vist ingen, end ikke fra Arbejdsgivernes Side, der ønsker at føre Udviklingen tilbage. Det maa indrømmes, at Haandværks-svendene og Industriarbejderne i vore Byer gennemgaaende repræsentere langt større Ædruelighed, økonomisk Sans og hjemlig Følelse end de uorganiserede Arbejdere for et halvt Aarhundrede siden.

Det ærede Medlem fra Faaborg krævede særlige Bestemmelser, hvorefter Tjenestetiden blev noget længere, og talte i den Forbindelse meget skarpe Ord om den Løshed, der var oppe i Tiden. Jeg er fuldstændig enig med det ærede Medlem i, at det heller ikke er i Tjenestefolkenes Interesse at skifte hver Uge eller Maaned, men jeg vil dog fremhæve, at naar mange Tjenestefolk skifte hyppigt, er Grunden ikke altid at søge hos dem, den kan lige saavel søges hos den anden Part. Det er ingen Kunst for en Tjenestekarl eller Pige at tjene 3—4 Aar hos en human og samvittighedsfuld Husbond, men det er sandelig en stor Ting for en Tjenestekarl eller Pige at holde ud et halvt Aar i en daarlig Plads. Desuden gaar det ofte saaledes, at naar et Tyende har været i en daarlig Plads, har det svært ved at faa en god Plads. Thi fra Husbondens Side er Spørgsmaalet ikke blot: Hvad er det for en Mand eller Pige? Men der spørges lige saa ofte: Hvor har De tjent? Og har det saa været et Sted, hvor man lærte godt, er det en Anbefaling, men er Stedet daarligt, er man tilbøjelig til ogsaa at give vedkommende Tyende daarlig Karakter. Derfor har jeg heller aldrig haft ret megen Fidus til de Foreninger, der udbetalte Præmie til Tyende, der havde været i samme Tjeneste lang Tid. Det var ikke noget at præmiere, snarere burde man præmiere dem, der have

holdt nogle faa Maaneder ud hos en slet og samvittighedsløs Husbond, eller ogsaa burde man præmiere selve den Husbond, der havde været samvittighedsfuld overfor Tjenestefolkene. Jeg tror, at den Opfattelse, det ærede Medlem gjorde gældende om den Løshed, der skulde være oppe i Tiden, skyldtes en mere eller mindre reaktionær Opfattelse af Tyendeforholdet. Og naar jeg ser, hvad der er skrevet i ældre Tider om Spørgsmaalet Tyende og Husbond, faar jeg det bekræftet. Der har nemlig ikke været en eneste Periode, hvor man ikke har klaget over Løshed i Tjenesteforholdene, og naar jeg ser paa, hvorledes Forholdene ere omkring paa Land og i By, ser jeg i hvert Fald, at dette, at Arbejderne ere blevne organiserede, har ikke medført mere Løshed, tværtimod det modsatte. Jeg skulde tro, at hvis vi gennemføre en Lov, der giver Tjenestefolkene Beskyttelse mod den mere eller mindre inhumane og samvittighedsløse Husbond, skabes der større Fasthed og Konsolidering i Forholdene.

Det ærede Medlem fra Faaborg omtalte kort den Undersøgelserrejse, som Tyendekommissionen havde været ude paa, og kaldte det en bedrøvelig Rundrejse. Han var ikke nær saa skarp i sine Udtryk som det ærede Medlem fra Gudme (Ravn), men hans Opfattelse var i det væsentlige den samme. Men det er jo denne Undersøgelserrejse, som i væsentlig Grad har bestemt Kommissionens Stilling til Boligspørgsmaalet. Da vi traadte ind til vort Arbejde i Kommissionen, stillede den største Del af Husbondernes Repræsentanter, særligt de konservatives, sig paa det Standpunkt, at der var sket saa store Fremskridt, at der ingen Anledning var til at se paa disse Forhold. Enhver dømte ud fra sig selv, og det var under Kamp, at man vedtog, at vi skulde se paa Forholdene. Men da vi vendte tilbage, sagde man: Det havde vi ikke tænkt; er det saa galt, ja saa maa vi lovgive. Det viste sig altsaa, at denne Rejse havde været overordentlig betydningsfuld, og der er heller ikke Tvivl om, at i de Landsbyer, hvor Kommissionen har været, ere disse Undersøgelser blevne efterfulgte af Reforme; man er kommen til at tale om det. Heldigvis har den store Del af Husbond og Arbejdsgivere stillet sig langt mere forstaaende overfor dette Spørgsmaal end enkelte Medlemmer af dette Ting. Maa jeg for Resten ikke i Anledning af den Kritik, der fra forskellige Sider er fremkommen overfor denne Kommissions Beslutning om at undersøge Forholdene paa selve Aastedet, sige, at vi kunde støtte os